

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

О. В. Василенко

“ ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Глобальні проблеми сучасності»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: другий (магістерський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 Екологія

Освітня програма: Екологія

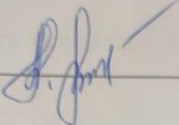
Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Глобальні проблеми сучасності" для здобувачів вищої освіти спеціальності 101 «Екологія», освітньої програми Екологія. Умань, Уманський НУС, 2023. 12 с.

Розробник:

Балабак А. В. доцент, канд. с.-г. наук

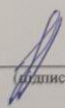
 Балабак А. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності
Протокол від 29.08.2023 року № 1

Завідувача кафедри (підпис) (О.В. Василенко)
« 29 » 08 2023 року (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету
плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від " 31 " 08 2023 року № 1 .

Голова (підпис) (А. Г. Тернавський)
« _____ » 2023 року (прізвище та ініціали)

**1. Опис навчальної дисципліни
«Глобальні проблеми сучасності»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,3 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень другий (магістерський) Освітня програма Екологія	Лекції	
		16 год	8 год
		Лабораторні	
		18 год	4 год
		Самостійна робота	
		56 год	78 год
		Індивідуальна робота	
-	-		
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» є формування у студентів уявлення про глобальні проблеми, їх причини, різновиди, масштаби і можливі шляхи вирішення, закріплення студентами знань з проблематики глобальних проблем людства.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: ознайомлення здобувачів вищої освіти із сутністю глобальних проблем сучасності, причинами їх виникнення; визначення та аналіз регіональних відмінностей глобальних проблем, тенденцій у динаміці їх розвитку, факторів антропогенного впливу; оцінка впливу глобальних проблем сучасності на життєдіяльність людського суспільства, його розвиток та безпеку; визначення можливих шляхів подолання глобальних проблем сучасності.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівців.

Дисципліна «Глобальні проблеми сучасності» передуює вивченню таких дисциплін, як «Методологія та організація наукових досліджень в галузі» та «Стратегія сталого розвитку».

Програмні результати навчання:

ПР 1. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПР 3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПР 12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК 1. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК 2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

ФК 10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Глобальні проблеми сучасності

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади вивчення глобальних проблем людства

Тема 1. Глобальні проблеми сучасного суспільства

1. Поняття «глобальні проблеми», «глобалістика»
2. Глобалізація, її форми
3. Позитивні й негативні наслідки глобалізації
4. Глобальний інформаційний простір

Тема 2. Взаємозв'язок глобальних проблем та їх прояв на території

України

1. Класифікація глобальних проблем
2. Взаємозв'язок глобальних проблем людства
3. Рівні вивчення глобальних проблем
4. Глобальні проблеми людства та їх прояв на території України

Змістовий модуль 2. Еколого-економічні глобальні проблеми

Тема 3. Екологічні проблеми сучасності

1. Екологічні проблеми сучасності
2. Парниковий ефект
3. Руйнування озонового екрану
4. Кислотні опади
5. Смоги

Тема 4. Паливно-енергетична і сировинна проблеми

1. Глобальна енергетична проблема
2. Глобальна сировинна проблема
3. Способи вирішення сировинної та енергетичної проблем

Торік 4. Fuel and energy and raw material problems

1. Global energy problem
2. Global raw material problem
3. Methods of solving raw material and energy problems

Змістовий модуль 3. Демо-соціальні проблеми людства

Тема 5. Світова продовольча проблема

1. Глобальна продовольча проблема
2. Причини виникнення продовольчої проблеми
3. Голод і недоїдання
4. Географічні аспекти сучасної продовольчої проблеми
5. Способи вирішення глобальної продовольчої проблеми

Тема 6. Демографічна ситуація в світі на початку XXI століття

1. Поняття «демографічна проблема»
2. Суть демографічної проблеми
3. Проблеми народонаселення
4. Демографічні прогнози
5. Проблема міжнаціональних відносин

Тема 7. Проблема подолання бідності та відсталості країн, що розвиваються та охорони здоров'я населення

1. Проблема відсталості країн
2. Проблеми охорони здоров'я населення і довголіття
3. Географічні аспекти глобальної проблеми здоров'я

Тема 8. Проблема війни та миру. Безпека особистості, суспільства і держави в умовах глобальних загроз, війни

1. Проблема війни і миру: нові аспекти
2. Види зброї
3. Регіональні й локальні конфлікти
4. Російське вторгнення в Україну

5. Сутність поняття «небезпека» і «загроза»

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Глобальні проблеми сучасності												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади вивчення глобальних проблем людства												
Тема 1. Тема 1. Глобальні проблеми сучасного суспільства	10	2		2		6	13	1	2			10
Тема 2. Взаємозв'язок глобальних проблем та їх прояв на території України	10	2		2		6	13	1	2			10
Разом за змістовим модулем 1	20	4		4		12	26	2	4			20
Змістовий модуль 2. Еколого-економічні глобальні проблеми												
Тема 3. Екологічні проблеми сучасності	10	2		2		6	11	1				10
Тема 4. Fuel and energy and raw material problems	10	2		2		6	11	1				10
Разом за змістовим модулем 2	20	4		4		12	22	2				20
Змістовий модуль 3. Демо-соціальні проблеми людства												
Тема 5. Світова продовольча проблема	10	2		2		6	11	1				10
Тема 6. Демографічна ситуація в світі на початку XXI століття	10	2		2		6	11	1				10
Тема 7. Проблема подолання бідності та відсталості країн, що розвиваються та охорони здоров'я	9	2		2		5	11	1				10

населення												
Тема 8. Проблема війни та миру. Безпека особистості, суспільства і держави в умовах глобальних загроз, війни	21	2	4	10	5	9	1					8
Разом за змістовим модулем 3	50	8		10	10	22	42	4				38
Разом за модулем 1	90	16		18	10	46	90	8	4			78
Усього годин	90	16		18	10	46	90	8	4			78

5. Теми семінарських занять

Непередбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин (заочна форма)
1	Глобальні проблеми: класифікація та наукові підходи до трактування	2
2	Тематика глобальних проблем людства у доповідях провідних вчених світу.	2
	Разом	4

7. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)
1	Глобальні проблеми: класифікація та наукові підходи до трактування Global problems: classification and scientific approaches to interpretation	4
2	Тематика глобальних проблем людства у доповідях провідних вчених світу. The topic of global problems of humanity in the reports of the world's leading scientists	2
3	Глобальна екологічна проблема	2
4	Глобальна енергетична проблема	2
5	Проблема збереження здоров'я населення та продовольча проблема	2
6	Глобальна проблема урбанізації	2

7	Глобальна проблема війни і миру	2
8	Безпека особистості, суспільства і держави в умовах глобальних загроз	2
	Разом	18

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Глобалізація як предмет філософського аналізу	6	10
2	Глобалістика як теоретичне обґрунтування глобалізації	6	10
3	Глобальні проблеми сучасності як система	6	10
4	Економічна глобалізація: соціальні прояви і наслідки	6	10
5	Глобальна цивілізаційна конкуренція	6	10
6	Альтерглобалізм	6	10
7	Антропологічний вимір сучасних глобалізаційних процесів	5	10
8	Світовий розвиток і проблеми нової глобалізованої людини	5	8
9	Підготовка реферату	10	
	Разом	56	78

9. Індивідуальні завдання

Підготувати реферат на одну із зазначених тем:

1. Глобальна проблема подолання цифрової неграмотності населення.
2. Глобальна проблема тероризму.
3. Глобальна проблема наркоманії: регіональні аспекти.
4. Глобальна проблема злочинності: регіональні аспекти.
5. Регіональні відмінності кліматичних змін.
6. Кіберзлочинність як нова глобальна проблема людства.
7. Новітні глобальні проблеми людства.
8. Глобальна продовольча проблема в структурі політики глобальної безпеки.
9. Глобальна екологічна проблема: регіональні аспекти.
10. Глобальна демографічна проблема: історико-географічний екскурс.

11. Глобальна демографічна проблема: регіональні відмінності.
12. Проблема формування глобального етносу.
13. Концепція сталого розвитку цивілізації.
14. Глобальна проблема освоєння Світового океану.
15. Глобальна проблема становлення інституційної системи глобального управління.
16. Антиглобалістичні рухи і глобальні проблеми.
17. Глобальна проблема демократизації.
18. Проблема глобальної безпеки.
19. Міжнародна безпека і регіональні конфлікти.
20. Глобальна проблема збереження біорізноманіття Землі.
21. Глобальна проблема захворюваності населення: регіональні аспекти.
22. Глобальна цивілізаційна конкуренція.
23. Екологічні виклики глобалізації.

Вимоги до реферату:

- потрібно скласти розгорнутий план за наступною схемою.

1. Вступ.
2. Основна частина, яка включає 3–4 питання теми.
3. Висновки.
4. Список використаних джерел.

- обсяг реферату залежить від теми, використовуваної літератури, але в основному повинен мати 10–15 сторінок рукописного тексту.

- якщо реферат має суттєві недоліки, студент повинен його переробити, враховуючи зауваження і пропозиції.

Критерії оцінювання рефератів з дисципліни «Глобальні проблеми сучасності», балів

Оцінка\ Показник	«задовільно»	«добре»	«відмінно»
Виконання та оформлення	2	2	3
Відповідність матеріалу темі роботи	2	3	3
Захист реферату: доповідь	2	3	4
Всього балів	6	8	10

10. Методи навчання

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, навчальна дискусія, бесіда проблемнопошукового характеру, діалог); наочні методи (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження), практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, виконання лабораторних робіт, самостійної роботи); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

11. Методи контролю

Для визначення засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне тестування;
- оцінка за підготовку до роботи;
- оцінка за виконання та захист індивідуального заняття та завдань з самостійної роботи.

Для діагностики знань використовується 100-бальна шкала оцінювання.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль								Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	10	10	10	10	10	30	

T1, T2 ... T8 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Балабак А.В. Глобальні проблеми сучасності. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт студентами денної та заочної форм навчання, ОР «Магістр» за спеціальністю 101 «Екологія». Умань, 2022. 44 с.

2. Балабак О.А., Балабак А.В. Глобальні проблеми сучасності. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи студентами денної та заочної форм навчання, ОР «Магістр» за спеціальністю 101 «Екологія». Умань, 2022. 12 с.

3. Балабак А. В. Глобальні проблеми сучасності. Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання, ОР «Магістр» за спеціальністю 101 «Екологія». Умань, 2022. 10 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Арутюнов В. Х., Свінціцький В. М. Філософія глобальних проблем сучасності: навч. посіб. Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2008. 176 с.

2. Бакірова В. С., Голікова А. П. та ін. Глобальні проблеми сучасності : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 632 с

5. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 330 с.

6. Книш М. М., Котик Л. І. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 484 с.

7. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник. К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. 109 с.
8. Лукашевич В. М. Глобалістика : навч. посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2010. 440 с.
9. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. К. Знання, 2008. 292 с.
10. Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б. та ін. Глобальна економіка: навчальний посібник. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 358 с.

Допоміжна

1. Балабак О. А., Балабак А. В., Василенко О. В. Глобальне електромагнітне навантаження та шумове забруднення довкілля в екологічному стані сучасної урбоекосистеми. Таврійський науковий вісник. Херсон, 2021, № 117. С. 264-270.
2. Білорус О. Г. Глобалістика. Науковий глосарій і бібліографія. К., 2000. 169 с.
3. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобалізація і безпека розвитку. Монографія. К. : КНЕУ, 2001. 733 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Віденська Конвенція про охорону озонного шару [Електронний ресурс] // <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1985/01.php>.
2. Декларація Ріо-де-Жанейро Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку [Електронний ресурс] // <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1992/07.php>.
3. Декларація тисячоліття ООН [Електронний ресурс] // http://www.unesco.ru/rus/pages/about/decl_mill.php.
4. Договір про Антарктику [Електронний ресурс] // <http://www.ipolitics.ru/lnk/216.htm>.
5. Електронна бібліотека антиглобалістської тематики [Електронний ресурс] // <http://www.imperativ.net/news/library.htm>.
6. Звіти Світового банку про світовий розвиток [Електронний ресурс] // <http://www.worldbank.org>.
7. Йоганнесбурзька декларація [Електронний ресурс] // http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/decl_wssd.pdf.
8. Кіотський протокол до Рамочної конвенції ООН про зміну клімату [Електронний ресурс] // http://www.wwf.ru/about/what_we_do/climate/kyoto.
9. Монреальський протокол з речовин, що руйнують озонний шар [Електронний ресурс] // <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1987/01.php>.
10. Офіційний сайт Інституту проблем глобалізації [Електронний ресурс] // <http://www.imperativ.net/iprog/deliagin.htm>.
11. <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=787>

16. Зміни у робочій програмі в 2023 році

Відбулися доповнення лекційного матеріалу, лабораторних занять та тематики рефератів.